ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.5.2022 г.
COM(2022) 243 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Шести годишен доклад относно Механизма за бежанците в Турция

Съдържание

1. Въведение 1
1.1. Турция и кризата с бежанците 1
1.2. Отговор на ЕС на кризата и създаване на Механизма 2
2. Функциониране на Механизма 5
3. Финансов капацитет, продължителност и естество на финансирането 6
4. Прилагане на Механизма 8
5. Мониторинг и оценка 14
6. Одит 15
7. Комуникация и видимост 15
8. Заключение и следващи стъпки 16

1. Въведение

В съответствие с член 8, параграф 1 от Решението на Комисията от 24 ноември 2015 г.[1] относно координацията на действията на Съюза и на държавите членки посредством механизъм за координация („Решението“) Комисията редовно информира Европейския парламент и Съвета относно прилагането на Механизма за бежанците в Турция (наричан по-нататък „Механизма“). В член 8, параграф 2 от Решението се посочва, че Комисията докладва ежегодно на Европейския парламент и на Съвета за прилагането на Механизма. Първият годишен доклад относно Механизма бе публикуван през март 2017 г.[2] Всички годишни доклади може да бъдат намерени на уебсайта на Механизма за бежанците.[3] Периодът, отразен в настоящия доклад, е до февруари 2022 г. включително.

1.1.Турция и кризата с бежанците

Заради географското си положение Турция е важна държава за прием и транзит на бежанци и мигранти. Държавата приютява повече от 4 милиона бежанци, което е най-големият брой в света. Това включва повече от 3,7 милиона регистрирани сирийски бежанци[4] и 330 000 регистрирани бежанци и търсещи убежище лица основно от Афганистан, Ирак, Иран и Сомалия[5] [6]. Този изключително голям брой хора оказва значително въздействие върху приемните общности. Продължителното разселване на сирийски бежанци и нарастващият брой на нередовно пристигащите от Афганистан в Турция след кризата през лятото на 2021 г. поставя все по-големи предизвикателства пред социалното сближаване между бежанците, мигрантите и приемните общности, особено в контекст, характеризиращ се с икономическия спад и въздействието на пандемията от COVID-19 върху пазара на труда.

Турция продължава да полага значителни усилия за приютяването и посрещането на нуждите на повече от четири милиона бежанци и мигранти и потвърди своя ангажимент за изпълнението на изявлението на ЕС и Турция от март 2016 г.[7] Противно на очакванията Турция не беше изправена пред масов приток на мигранти и бежанци вследствие на влошаващото се положение по отношение на сигурността в Афганистан. Натискът обаче продължава по турско-иранската граница. През 2021 г. изявлението на ЕС и Турция от 18 март 2016 г. продължи да дава конкретни резултати за намаляването на незаконните и опасни преминавания и за спасяването на човешки живот в Егейско море. Въпреки това през 2021 г. броят на пристигналите незаконни мигранти по

[1] Решение C(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г. относно координацията на действията на Съюза и на държавите членки посредством механизъм за координация — Механизма за Турция в полза на бежанците, изменено с Решение C(2016)855 на Комисията от 10 февруари 2016 г.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0130&from=en

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_bg

[4] https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27

[5] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration

[6] Специфичността на турската система за убежище е свързана с факта, че страната е подписала Протокола от Ню Йорк от 1967 г. към Женевската конвенция от 1951 г. с резерви. Съответно огромната част от бежанците в Турция не могат да кандидатстват за пълноправен статут на бежанец, а само за т. нар. „условен статут на бежанец“, с който, ако бъде предоставен, се ограничава престоят в страната до момента, в който лицето, признато за бежанец, бъде „презаселено в трета държава“.

[7] http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

повечето маршрути се увеличи спрямо 2020 г.; с 11 865 (92 %) в Кипър, с 12 916 (над 200 %) в Италия и с 936 или (повече от 300 %) в България. Броят на пристигналите в Гърция обаче намаля до 7443, което представлява спад от 47 %. Възможно е нарастването през 2021 г. да се дължи отчасти на отмяната на мерките, взети от държавите в региона през 2020 г. за овладяване на пандемията. Освен това, въпреки че след кратка пауза поради пандемията от COVID-19 презаселването на бежанци в държави — членки на ЕС, беше възобновено, Турция не отмени временното преустановяване на връщанията от гръцките острови, наложено през март 2020 г.

На заседанията си през март и юни 2021 г. Европейският съвет припомни, че Европейският съюз има стратегически интерес от стабилна и сигурна среда в Източното Средиземноморие и от развитието на отношения с Турция, основаващи се на сътрудничество и взаимна полза.[8] Лидерите на ЕС предложиха да развиват по-положителна динамика в отношенията между ЕС и Турция. За тази цел те изразиха готовност за поетапно, пропорционално и обратимо сътрудничество с Турция в редица области от общ интерес, включително миграцията. През октомври 2021 г. в Анкара се проведе диалог на високо равнище между ЕС и Турция относно миграцията и сигурността.

На заседанието си през юни 2021 г. Европейският съвет призова Комисията незабавно да представи официални предложения за продължаването на финансирането за сирийските бежанци и приемните общности в Турция, Йордания, Ливан и други части на региона в съответствие с изявлението на членовете на Европейски съвет от март 2021 г. и в рамките на цялостната миграционна политика на ЕС. Комисията мобилизира 3 милиарда евро от бюджета на ЕС за периода 2021—2023 г. В края на 2021 г. бяха мобилизирани 860 милиона евро за предоставяне на подкрепа в областта на основните нужди, образованието и управлението на миграцията. Както при втория транш на Механизма, при програмирането на пакета от 3 милиарда евро за периода 2021—2023 г. следва да се продължи отразяването на прехода от хуманитарна помощ към помощ за развитие.

1.2.Отговор на ЕС на кризата и създаване на Механизма

През 2015 г. Европейският съюз и неговите държави членки решиха да засилят своя политически и финансов ангажимент, за да подкрепят усилията на Турция за приютяването на бежанците. В отговор на призива от страна на държавите — членки на ЕС, за значително допълнително финансиране за подпомагане на бежанците в Турция Комисията създаде Механизъм за бежанците в Турция с Решение на Комисията от 24 ноември 2015 г., изменено на 10 февруари 2016 г.[9] и отново на 14 март и 24 юли 2018 г. С помощта на Механизма се координира мобилизирането на ресурси, предоставени както от бюджета на ЕС, така и чрез допълнителни вноски на държавите членки, включени в бюджета на ЕС като външни целеви приходи. В рамките на Общото споразумение между държавите — членки на ЕС, и Европейската комисия, прието от представителите на правителствата на държавите членки на 3 февруари

[8] https://www.consilium.europa.eu/media/50763/2425-06-21-euco-conclusions-en.pdf

[9] Решение C(2016) 60/03 на Комисията от 10 февруари 2016 г. относно Механизма за бежанците в Турция за изменение на Решение C(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г.

2016 г. и актуализирано по повод на споразумението за втория транш на Механизма, държавите членки поеха политически ангажимент да предоставят национални вноски.[10] С Общото споразумение бе създадена и рамка с условия. За първия транш на Механизма (2016—2017 г.) бяха отпуснати общо 3 милиарда евро. Сумата от 3 милиарда евро бе предоставена в допълнение към сумата от 345 милиона евро[11], която вече беше отпусната от Комисията на Турция в отговор на кризата със сирийските бежанци преди задействането на Механизма, и допълни двустранната помощ от държавите членки. За втория транш на Механизма (2018—2019 г.) бяха предоставени допълнителни 3 милиарда евро, с което средствата по Механизма достигнаха общо 6 милиарда евро. Механизмът започна да функционира на 17 февруари 2016 г. с първото заседание на Ръководния комитет на Механизма. След това заседание Комисията реагира бързо, за да сключи договори за първите проекти по линия на Механизма. Към 31 декември 2020 г. Комисията беше възложила целия оперативен пакет на Механизма. Към днешна дата са изплатени повече от 4,6 милиарда евро от общо 6 милиарда евро.

На 18 март 2016 г. държавните и правителствените ръководители на Европейския съюз и Турция потвърдиха своя ангажимент за изпълнението на съвместния им план за действие и се договориха за допълнителни мерки, насочени към задълбочаване на отношенията между Турция и ЕС и справяне с кризата с мигрантите. Турция и Европейският съюз признаха, че са нужни допълнителни, своевременни и решителни усилия. По-специално в изявлението на ЕС и Турция от 18 март 2016 г.[12] (наричано по-нататък „изявлението“) беше отправен призив, *наред с другото*, за слагане на край на незаконната миграция от Турция към ЕС чрез разбиване на бизнес модела на контрабандистите и предлагане на алтернатива на мигрантите, за да не излагат на опасност живота си, както и за ускоряване на прилагането на Механизма. Общият брой на лицата, пристигнали от Турция в Гърция, Италия и България през 2021 г., беше 21 295 в равнение с 18 402 през 2020 г. (увеличение с 16 %). Бяха регистрирани 7443 пристигнали в Гърция в сравнение с 13 979 през 2020 г. (намаление с 47 %); 12 916 пристигнали в Италия в сравнение с 4191 през 2020 г. (увеличение с повече от 200 %) и 936 пристигнали в България в сравнение с 232 през 2020 г. (увеличение с повече от 300 %). Миграционният маршрут от Турция към Кипър продължи да бъде много активен. През 2021 г. общият брой на незаконно пристигналите в контролираните от правителството зони в Кипър е 11 685 (10 918, след като са преминали демаркационната линия от неконтролираните от правителството зони), което представлява увеличение с 92 % в сравнение с 2020 г.

Турция продължи да бъде подложена на значителен миграционен натиск, който отново се увеличи през 2021 г., след като през 2020 г. беше намалял вследствие на пандемията

[10] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf

[11] Финансиране, мобилизирано през периода 2013—2015 г. по различните инструменти за външно финансиране, а именно Инструмента за хуманитарна помощ (HUMA), Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) и Инструмента, допринасящ за стабилността и мира (IcSP), включително редица действия, изпълнени от Доверителния фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия (EUTF).

[12] https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

от COVID-19. От март 2021 г. месечният брой на задържаните в Турция е по-висок в сравнение със съответните отчетни периоди през 2020 г. Изпълнението на схемата за презаселване „1:1“ в рамките на изявлението продължи. Между април 2016 г. и февруари 2022 г. 32 562 сирийски бежанци бяха презаселени от Турция в ЕС. От 2016 г. в рамките на изявлението 2140 мигранти бяха върнати от гръцките острови в Турция. Тъй като турските органи не са отменили решението си от март 2020 г. за преустановяване на операциите по връщане в рамките на изявлението поради пандемията от COVID-19, през 2021 г. не бяха проведени операции по връщане. Макар че презаселванията от Турция бяха възобновени през юли 2020 г., връщанията от Гърция не са подновени. В отговор на неколкократните искания от страна на гръцките органи и Европейската комисия за възобновяване на операциите по връщане Турция заяви, че операции по връщане няма да се провеждат, освен ако не спрат предполагаемите отблъсквания по турско-гръцката граница и Гърция не отмени своето решение, съгласно което счита Турция за сигурна трета държава.[13]

Доброволната схема за хуманитарно приемане, която се очаква да бъде задействана, след като спрат или поне значително и трайно намалеят незаконните преминавания на границата между Турция и ЕС, все още не е задействана от държавите членки.

[13] Съгласно ново министерско решение на Гърция Турция ще се счита за сигурна трета държава за кандидатите за убежище от Пакистан, Бангладеш, Сирия, Афганистан и Сомалия. Следователно въз основа на това молбите на граждани на горепосочените държави може да се считат за недопустими и кандидатите ще бъдат върнати в Турция, където се счита, че са в безопасност и че имат възможност да поискат статут на бежанци.

COVID-19

Пандемията от COVID-19 продължава да оказва значително въздействие върху Турция. Още в началото на кризата в Турция през март 2020 г. Комисията се свърза с турските органи, за да попита дали е необходима конкретна подкрепа за тяхната реакция. Те потвърдиха намерението си да продължат с проектите по линия на Механизма и редовната двустранна подкрепа по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) съгласно първоначалното програмиране. В тясно сътрудничество с турските органи Комисията се съгласи да мобилизира спестявания от Механизма за цели, свързани с COVID-19, под формата на допълнителни средства, отпуснати за съществуващи, а не за нови проекти. Комисията също така се свърза с партньорите по изпълнението относно тяхната оценка на последиците от извънредното положение във връзка с COVID-19 за проектите в рамките на Механизма. В допълнение към тази консултация периодът на прилагане за проектите в рамките на специалната мярка от 2016 г. в размер на 1,6 милиарда евро беше удължен до юни 2025 г., което следва да осигури възможност да бъдат постигнати обявените цели за всички засегнати проекти.

До края на 2021 г. около 83 милиона евро бяха пренасочени към интервенции в областта на здравното обслужване и мерките за социално-икономическа подкрепа за смекчаване на въздействието от COVID-19 по линия на Механизма за бежанците (от пренасочените интервенции на ЕС в размер на общо 133 милиона евро в рамките на всички финансови инструменти на ЕС). Действията включваха активирането на резерв за непредвидени разходи в размер на 4,7 милиона евро от проекта SIHHAT I, за да бъдат оборудвани здравните центрове за мигранти с лични предпазни средства и дезинфектанти. Освен това, в рамките на хуманитарното направление на Механизма, за редица проекти бяха преразпределени над 63 милиона евро, за да се осигури хуманитарен отговор след извънредното положение във връзка с COVID-19. По-специално в рамките на Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (МСЗИО) и Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование (ССТЕ) бяха предоставени допълнителни парични средства за техните бенефициери. В рамките на МСЗИО повече от 1,75 милиона бежанци (308 000 домакинства) получиха два пъти допълнителни средства в размер на 500 турски лири (TL) съответно през юни и юли 2020 г., на обща стойност, надхвърляща 40 милиона евро. В рамките на проекта ССТЕ на 30 ноември 2020 г. на всички допустими бенефициери по ССТЕ, независимо от тяхната възраст и клас, бяха предоставени допълнителни средства в размер на 85 лири като еднократно плащане. Общо 518 794 деца получиха такива допълнителни средства. Освен това на 88 779 домакинства (414 459 лица), които не са бенефициери по МСЗИО, също беше предоставена парична помощ чрез операция на национално равнище, проведена от ВКБООН заедно с генерална дирекция „Управление на миграцията“ (ГДУМ), за която беше осигурено хуманитарно финансиране в размер на 16,7 милиона евро извън Механизма. В рамките на Доверителния фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия помощта във връзка с COVID-19 беше съсредоточена върху осигуряването на лични предпазни средства, онлайн и дистанционно обучение, намиране на работа и предоставяне на психологическа подкрепа.

2. Функциониране на Механизма

Механизмът има координираща функция и дава възможност за бързо, ефективно и ефикасно мобилизиране на помощта от ЕС за бежанците в Турция. С Механизма се гарантира оптимално мобилизиране на съществуващите инструменти на ЕС за финансиране под формата на хуманитарна помощ и/или помощ за развитие, за да се посрещнат нуждите на бежанците и приемните общности по всеобхватен и координиран начин[14].

Ръководният комитет на Механизма осигурява стратегически насоки за приоритетите, вида на действията, които да бъдат подкрепени, сумите, които да бъдат разпределени, и инструментите за финансиране, които да бъдат мобилизирани, както и, когато е уместно, насоки относно условията, свързани с изпълнението на ангажиментите на Турция по Съвместния план за действие между ЕС и Турция от 29 ноември 2015 г. (наричан по-нататък „Съвместния план за действие“)[15]. През 2021 г., която е шестата година от прилагането на Механизма, се състояха две заседания на Ръководния комитет — на 30 юни 2021 г. и на 17 декември 2021 г. Тези заседания се проведоха онлайн поради пандемията от COVID-19.

Основните принципи, които ръководят прилагането на Механизма, са бързина, ефективност и ефикасност, като същевременно се гарантира добро финансово управление. Устойчивостта на интервенциите по линия на Механизма и отговорността, споделяна от турските органи, също са важни. Идентифицирането на приоритетни области за помощ се основаваше на цялостната и независима оценка на нуждите[16], като се обръщаше особено внимание на уязвимите групи. Оценката на нуждите беше актуализирана през 2018 г.[17]

Чрез Механизма се координира финансиране от следните инструменти за външно финансиране[18]: хуманитарната помощ[19], Европейския инструмент за съседство[20], Инструмента за сътрудничество за развитие[21], Инструмента за предприсъединителна помощ[22] и Инструмента, допринасящ за стабилността и мира[23]. Мерките, финансирани по бюджета на Съюза, се изпълняват в съответствие с финансовите правила и разпоредби, приложими за пряко и непряко управление.

---

[14] Решение C(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г., член 2 — „Цели на Механизма“.

[15] Вж. член 5, параграф 1 от Решение C(2015) 9500 на Комисията, изменено с Решение C(2016)855 на Комисията.

[16] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf

[17] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2018-12/updated_needs_assessment.pdf

[18] Вноските по линия на Европейския инструмент за съседство и Инструмента за сътрудничество за развитие (ИСР) бяха съответно прехвърлени и изпълнени в рамките на Инструмента за предприсъединителна помощ и Доверителния фонд на ЕС. Като цяло всички вноски по Механизма към Доверителния фонд на ЕС (от ИПП и в по-малка степен от ИСР) бяха изпълнени под формата на нехуманитарна помощ.

[19] Регламент (ЕО) № 1257/96 на Съвета относно хуманитарната помощ (ОВ L 163, 2.7.1996 г., стр. 1).

[20] Регламент (ЕС) № 232/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейски инструмент за съседство (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 27).

[21] Регламент (ЕС) № 233/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на финансов инструмент за сътрудничество за развитие за периода 2014—2020 г. (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 44).

[22] Регламент (ЕС) № 231/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП II) (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 11).

[23] Регламент (ЕС) № 230/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмент, допринасящ за стабилността и мира (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 1).

Прилагането на помощта зависи от стриктното спазване от страна на Турция на ангажиментите, поети в рамките на съвместния план за действие и на изявлението.

3. Финансов капацитет, продължителност и естество на финансирането

Общият бюджет, координиран от Механизма, е 6 милиарда евро, мобилизирани на два транша. Срокът на изпълнение на проектите по първия и втория транш е до средата на 2025 г. (като много от проектите по първия транш вече са приключили и повечето проекти ще приключат по-рано).

По изключение поради пандемията от COVID-19 периодът на изпълнение за проектите в рамките на специалната мярка от 2016 г. в размер на 1,6 милиарда евро беше допълнително удължен до юни 2025 г., което осигурява възможност да бъдат постигнати обявените цели за всички засегнати проекти.

Първият транш възлизаше на 3 милиарда евро, от които 1 милиард евро бяха осигурени от бюджета на ЕС, а 2 милиарда евро — под формата на двустранни вноски от държавите членки.[24] Подобно на това вторият транш възлизаше на 3 милиарда евро, от които 2 милиарда евро бяха осигурени от бюджета на ЕС, а 1 милиард евро — от държавите членки[25].

Що се отнася до средствата от бюджета на ЕС, от сумата 1 милиард евро от бюджета на ЕС за периода 2016—2017 г. през 2016 г. бяха мобилизирани 250 милиона евро, а през 2017 г. — 750 милиона евро. От сумата 2 милиарда евро от бюджета на ЕС за 2018—2019 г. през 2018 г. бяха мобилизирани 550 милиона евро, като остатъкът бе мобилизиран през 2019 г.

Що се отнася до вноските на държавите членки, за първия транш държавите членки предоставиха за Механизма 677 милиона евро през 2016 г., 847 милиона евро през 2017 г., 396 милиона евро през 2018 г. и 80 милиона евро през 2019 г. За втория транш държавите членки предоставиха 68 милиона евро през 2018 г., 202 милиона евро през 2019 г., 265 милиона евро през 2020 г. и 166 милиона евро през 2021 г., като останалите плащания са планирани за периода до 2023 г. Вноските на държавите членки се правят пряко в бюджета на ЕС под формата на външни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 2, буква а), точка ii) от Финансовия регламент и се включват в бюджетните редове на Инструмента за предприсъединителна помощ и за хуманитарна помощ.

Продължава да е налице задоволително съответствие между темпа на плащанията на вноските на държавите членки *към* Механизма и дела на плащанията, финансирани чрез тези вноски, *по линия на* Механизма.

В рамките на хуманитарното направление на Механизма през 2019 г. сума от 19,5 милиона евро беше заделена специално като буферен капацитет за евентуално финансиране на мерки в отговор на притока на нови бежанци от Сирия. Тъй като буферът не беше използван през 2019 г., през 2020 г. бяха сключени договори за тази

[24] Общото разпределение на приноса на държавите членки е налично на адрес https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.

[25] https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

сума, за да се покрият разходите по действия, свързани със здравеопазването и закрилата, с които се завършва програмирането за втория транш.

Към 31 декември 2021 г. Комисията беше възложила целия оперативен пакет на Механизма. Изплатени бяха повече от 4,6 милиарда евро от общо 6 милиарда евро.

Допълнителна помощ от ЕС за бежанците в Турция, предоставена извън Механизма

През 2020 г. Комисията разпредели 535 милиона евро за подкрепа на хуманитарни операции в Турция извън Механизма. Тази сума включваше 50 милиона евро, за да се продължи помощта в областите на закрилата, здравеопазването и образованието, и 485 милиона евро в рамките на коригиращ бюджет, за да се продължат програмите в рамките на Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства и Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование. Освен това през 2020 г. в рамките на Инструмента, допринасящ за стабилността и мира, беше приета програма на стойност 11 милиона евро в партньорство с Международната организация по миграция (МОМ), за да се допринесе за хармонизирането на мигрантите с различен правен статут в съответствие с Националния план за действие на Турция в областта на хармонизирането и подходите на ЕС.

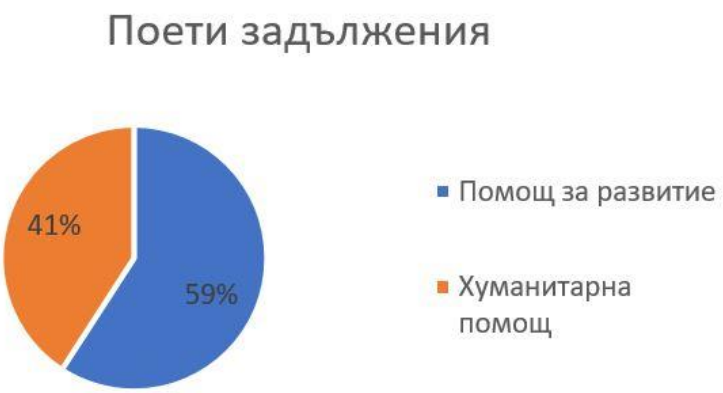
В допълнение към заключенията на Европейския съвет от юни 2021 г. Комисията предложи да мобилизира още 3 милиарда евро за бежанците и приемните общности в Турция за периода 2021—2023 г. Първата сума в размер на 860 милиона евро в рамките на това финансиране беше отпусната в края на 2021 г., за да се продължи подкрепата в приоритетните области на основните нужди и образованието, управлението на миграцията и граничния контрол. Отпуснатите средства в размер на 90 милиона евро по ИПП за 2021 г. и в размер на 50 милиона евро по инструментите на ГД „Миграция и вътрешни работи“ за 2021 г. бяха прехвърлени към 2022 г. Освен това за 2022 г. са отпуснати 125 милиона евро за хуманитарна помощ. Предвижда се оставащата сума от около 2 милиарда евро да бъде програмирана през 2022 г. и 2023 г.

Общата помощ от ЕС, отпусната за бежанците в Турция от 2011 г. насам, възлиза на близо 10 милиарда евро. Това включва 6 милиарда евро по линия на Механизма за бежанците в Турция — 3 милиарда евро от бюджета на ЕС и 3 милиарда евро от вноски на държавите членки, включени в бюджета на ЕС като външни целеви приходи.

4. Прилагане на Механизма

Механизмът се прилага под формата на хуманитарна помощ и помощ за развитие. В рамките на първия транш за съответните направления бяха разпределени приблизително 1,4 милиарда евро и 1,6 милиарда евро. Предвид продължителния характер на кризата в Сирия интервенциите по втория транш все повече се съсредоточават върху дейностите за социално-икономическа подкрепа и създаването на възможности за препитание. В рамките на втория транш за хуманитарна помощ бяха разпределени 1,04 милиарда евро, а за помощ за развитие — 1,9 милиарда евро[26].

За Механизма като цяло разбивката на хуманитарната помощ и помощта за развитие е, както следва:

Подробна информация се съдържа в онлайн таблицата с проекти[27].

Програмирането на Механизма беше завършено през декември 2019 г. и към края на 2020 г. бяха сключени договори за целия оперативен пакет от общо 6 милиарда евро, от които до края на 2021 т. бяха изплатени 4,6 милиарда евро.

Важно е да се отбележи, че помощта, предоставяна в рамките на Механизма, се основава на проекти. Отпускането на средства зависи от напредъка по изпълнението на интервенциите по линия на Механизма.

Особено внимание е отделено на бежанците и на търсещите убежище лица, които не са сирийци. Интервенциите по линия на Механизма винаги имат за цел да се привлекат за участие местните общности, които приемат бежанци.

С **хуманитарната помощ** се подпомагат най-уязвимите бежанци чрез предоставянето на зачитаща достойнството подкрепа, насочена към удовлетворяване на основните нужди и закрила. Тя служи и за преодоляване на пропуските при предоставянето на услуги посредством специализирани агенции и партньори в областта на здравеопазването и образованието в извънредни ситуации. Хуманитарната помощ на

[26] Оставащата сума от 60 милиона евро е разпределена за административна и оперативна подкрепа за прилагането на Механизма.
[27] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2022-02/Facility%20table_January%202022.pdf

ЕС се направлява от Европейския консенсус относно хуманитарната помощ от 2007 г.[28], в който се предвижда, че ЕС като организация, предоставяща хуманитарна помощ, се придържа към хуманитарните принципи на хуманност, неутралност, безпристрастност и независимост, посочени в член 214 от Договора за функционирането на ЕС (ДФЕС) и Регламента за хуманитарната помощ (№ 1257/96) (№ 1257/96)[29,30].

В рамките на хуманитарното направление на Механизма бяха осъществени общо 65 проекта чрез 21 партньори както по първия, така и по втория транш. Тези проекти имат за цел да се обхване отговорът по отношение на основните нужди, закрилата, образованието и здравеопазването на най-уязвимите бежанци в Турция. В рамките на първия транш бяха разпределени около 1,4 милиарда евро и за тях са сключени договори за хуманитарна помощ, като 1,3 милиарда евро са изплатени, докато по втория транш са сключени договори за 1,04 милиарда евро и към 31 януари 2021 г. са изплатени 964 милиона евро.

С **помощта за развитие** се подпомагат по-дългосрочните потребности на бежанците в областта на здравеопазването, образованието и социално-икономическото развитие, и по-специално по отношение на достъпа до обществени услуги и възможностите за препитание, както и общинската инфраструктура. Освен това тази помощ е насочена към уязвимите групи, като във финансираните чрез нея интервенции е включено свързано с пола измерение, например чрез осигуряване на закрила за жените и момичетата срещу сексуално и основано на пола насилие и подобряване на достъпа до грижи за сексуалното и репродуктивното здраве.

В рамките на направлението за развитие на Механизма продължи да се отбелязва добър напредък по изпълнението на 26 проекта, договорени по първия транш. От тези проекти 15 бяха изпълнени по линия на Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия (EUTF) за общо 293 милиона евро в допълнение към отпуснатите средства, които се управляват пряко чрез Инструмента за предприсъединителна помощ[31].

Плащанията към партньорите по изпълнението достигнаха 2,22 милиарда евро от общо 3,5 милиарда евро, отпуснати за помощ за развитие в рамките на двата транша на Механизма[32]. В рамките на втория транш през декември 2020 г. бяха сключени договори за цялата сума на разпределените 1,9 милиарда евро, от които до края на декември 2021 г. бяха изплатени 730 милиона евро. В рамките на направлението за развитие на Механизма има 17 нови договора.

[28] Съвместна декларация на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки.
[29] Регламент (ЕО) № 1257/96 на Съвета от 20 юни 1996 г. относно хуманитарната помощ.
[30] Хуманитарната помощ на Европейската комисия се основава на годишните планове за изпълнение на хуманитарни дейности, специфични за всяка държава. Рамката за сътрудничество между Комисията и нейните партньори в областта на хуманитарната помощ е установена чрез финансовите и административни рамкови споразумения на Комисията с международни организации и рамковите споразумения за партньорство с неправителствени организации.
[31] Средствата от Инструмента за предприсъединителна помощ по линия на Механизма се управляват в съответствие с правилата за външни действия, съдържащи се в част втора, дял IV от Финансовия регламент и правилата за неговото прилагане.
[32] Тази цифра включва и плащанията по проекти, изпълнявани от Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия, но все още не е отразена в бюджета на ЕС.

Интервенции в рамките на Механизма по приоритетни области

Напредъкът по приоритетни области при изпълнението на помощта, финансирана и по двата транша на Механизма, се отчита в двугодишните мониторингови доклади за Механизма[33]:

Образование

В рамките на Механизма са разпределени повече от 1,5 милиарда евро за приоритетната област на образованието, включително 545 милиона евро[34] за образователна инфраструктура.

В рамките на хуманитарното направление на Механизма бяха разпределени повече от 181 милиона евро за образование. Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование (CCTE) продължава да се изпълнява успешно и да подкрепя записването в училище и присъствието на учебните занятия на деца бежанци чрез предоставяне на двумесечни плащания на семействата бежанци, при условие че учениците редовно посещават училище. Понастоящем програмата CCTE разполага с финансиране до август 2022 г. след предоставените допълнителни средства в размер на 85 милиона евро по линия на коригиращия бюджет, одобрен от бюджетния орган на ЕС през юли 2020 г. Към декември 2021 г. 760 858 деца са получили поне едно плащане по CCTE. Освен това на децата бяха предоставени услуги за закрила на детето, за да се гарантира, че те продължават да бъдат записвани в училище и да присъстват на учебните занятия, 11 567 деца участваха в дейности, свързани със социално-емоционалните умения и социалното сближаване, а 351 служители в училища и 849 родители участваха в обучение за борба с тормоза, предоставено от УНИЦЕФ.

Що се отнася до помощта за развитие по линия на Механизма, продължи изпълнението на последващи преки безвъзмездни средства (известни като PIKTES[35]), предоставени на Министерството на националното образование (MoNE), в размер на 400 милиона евро, Чрез PIKTES се подпомагат усилията на министерството за увеличаване на интеграцията и достъпа до висококачествено образование на сирийските деца. Към края на юни 2021 г. малко повече от 701 000 сирийски деца бяха записани в системата на формалното образование. От тях над 30 000 бяха в детски градини, над 322 000 — в начални училища, 251 323 — в заведения за прогимназиално образование и 96 361 — в средни училища. До средата на 2021 г. с подкрепа по линия на Механизма 46 766 деца бежанци получиха обучение за наваксване, а 60 472 деца бежанци — спомагателно обучение. Що се отнася до подкрепата за преподавателския капацитет в рамките на образователната система в периода януари—юни 2021 г. почти 7000 преподавателски кадри и помощен персонал бяха наети или получиха възнаграждение чрез PIKTES. През първата половина на 2021 г. чрез PIKTES 3500 преподаватели бяха обучени за преподаване от разстояние и подготовка на цифрови образователни материали.

[33] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_bg

[34] Това включва проект за чиста енергия на стойност 40 милиона евро в рамките на Доверителния фонд на ЕС (FRIT 1).

[35] Насърчаване на интеграцията на сирийските деца в образователната система (Promoting Integration of Syrian Kids into the Education System — PIKTES).

Броят на учащите се бежанци и такива от приемни общности, получили стипендии с подкрепа по линия на Механизма, за да посещават заведения за техническо и професионално образование и обучение (ТПОО) или висши училища, се увеличи с 3700 до почти 13 300. По-голямата част от тях бяха бежанци. Беше запазен балансът между половете. Повечето стипендии (около 12 000) бяха отпуснати, за да се даде възможност на ученици в средни училища да посещават технически и професионални курсове в технически и професионални гимназии и центрове за професионално обучение (ЦПО).

В рамките на Механизма беше продължена подкрепата за развитието на образователната инфраструктура и за намаляване на пренаселеността в училищата. Беше отбелязан значителен напредък в броя на модернизираните и завършените учебни заведения. При модернизирането основно постижение беше инсталирането на 8700 интелигентни дъски в начални и средни училища. Към днешна дата над 12 000 заведения са модернизирани с подкрепа по линия на Механизма. Освен това са построени общо 117 училища и е започнало предоставянето на образователни услуги в 108 училища. Проект за чиста енергия на стойност 40 милиона евро, за който е сключен договор по линия на първия транш, е насочен към снабдяване с енергия на 120 училища чрез два соларни парка и покривни соларни панели. Беше завършена инсталацията на покривните панели за три училища, а в други 48 училища беше постигнат напредък от средно 90 %. Освен това започна саниране с цел повишаване на енергийната ефективност на още 41 училища, като до края на годината беше отбелязан напредък от 70 %.

Закрила

По линия на Механизма, главно чрез проекти в рамките на хуманитарното направление, бяха разпределени общо около 212 милиона евро за закрила.

В рамките на хуманитарното направление на Механизма бе оказана подкрепа за регистрацията и проверката на бежанците с цел да се узакони статутът им в Турция и да се улесни достъпът им до услуги. В допълнение към отделните интервенции за закрила, насочени към запълването на празнотите и отговарянето на конкретните нужди и на лицата, изложени на риск, закрилата беше също така интегрирана в другите стълбове на стратегията за хуманитарна реакция (основни нужди, здравеопазване и образование). Общата цел е да се обърне повече внимание на уязвимостите на бежанците, да се узакони техният статут и те да бъдат свързани в по-широка мрежа от обществени услуги и услуги на ООН/НПО. В допълнение проектите, финансирани чрез Доверителния фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия, включваха помощ за приемането на бежанци в общински центрове и за по-нататъшното насочване на уязвимите бежанци към подходящи услуги.

В рамките на специалната мярка от юли 2019 г. по направлението за развитие в края на 2020 г. беше сключен договор за преки безвъзмездни средства, предоставени на Министерството на труда, семейството и социалните услуги, в размер на 20 милиона евро. Проектът има за цел да се подобри предоставянето на социални услуги за превенция и закрила на най-уязвимите бежанци и членове на приемните общности.

Здравеопазване

По линия на Механизма бяха разпределени 800 милиона евро за приоритетната област на здравеопазването.

Основният стълб на подкрепата по линия на Механизма е проектът SIHHAT — преки безвъзмездни средства, предоставени на Министерството на здравеопазването на Турция чрез две вноски в размер на съответно 300 милиона евро и 210 милиона евро. Чрез SIHHAT се подпомагат усилията на министерството за осигуряване на безплатен и равноправен достъп до здравеопазване на 4 милиона бежанци. Броят на функционалните здравни центрове за мигранти достигна 180 и понастоящем 4091 здравни работници са назначени на щат по проекта, като 79 % от тях са със сирийски произход. Темпото на изпълнение на проекта продължава да е задоволително и в тази област са постигнати осезаеми резултати. През април 2020 г. беше отпуснат резервът за непредвидени разходи по SIHHAT 1 в размер на 4,75 милиона евро, за да бъдат посрещнати нуждите във връзка с COVID-19, а по SIHHAT 2 бяха отпуснати още 1,6 милиона евро за справяне с COVID-19.

От началото на 2021 г. тече последващият проект SIHHAT 2 (на стойност 210 милиона евро) с Министерството на здравеопазването, за да се гарантира синхронизацията с края на SIHHAT 1 и продължаването на предоставянето на здравни услуги за бежанците до края на 2023 г.

Проектите за строеж на болници в Дьортиол (Хатай) и Килис са почти завършени, като е постигнат напредък от над 95 %. Освен това през март 2021 г. започна изпълнението на договор в размер на 90 милиона евро за предоставяне на допълнителна здравна инфраструктура от малък мащаб и оборудване по проект с Банката за развитие към Съвета на Европа.

Все още има опасения във връзка с достъпа до здравни услуги за бежанците извън първоначалната им провинция на регистрация или когато са в движение, който е ограничен до предоставянето на ваксинации и спешни услуги. Това оказва отрицателно въздействие върху бежанците в движение, сезонните работници и бежанците, които са се заселили в други провинции. Комисията следи отблизо промените в политиката и се стреми да достигне до засегнатите бежанци чрез мобилните здравни услуги в рамките на проекта SIHHAT.

Общинска инфраструктура

По линия на втория транш от Механизма бяха разпределени 380 милиона евро за тази приоритетна област.

Проектите с Френската агенция за развитие, Световната банка, Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Illbank по линия на EUTF са насочени към подобряване на достъпността и качеството на общинските услуги в областта на водоснабдяването, отпадъчните води и управлението на твърдите отпадъци в районите, които са най-силно засегнати от притока на бежанци. Също така по проект на стойност 25 милиона евро с Kreditanstalt für Wiederaufbau се осигурява инфраструктура за отдих в подкрепа на социалното сближаване. През октомври 2021 г. приключи изграждането на едно механично съоръжение за управление на биологичните отпадъци в Газиантеп по проект, финансиран от Доверителния фонд на ЕС и изпълняван от Програмата на ООН за развитие (ПРООН). В рамките на споразумението за финансов принос, подписано с

ЕИБ, през 2021 г. беше възложено и започнато изпълнението на 15 обществени поръчки за строителство на обща стойност 42,4 милиона евро. Всички останали проекти са все още в подготвителна фаза (преглед на проекта, подготовка на тръжна документация и др.).

Основни потребности и социално-икономическа подкрепа

Повече от 2,83 милиарда евро бяха разпределени за основни потребности и социално-икономическа подкрепа по линия на Механизма.

Интервенциите в тази приоритетна област имат за цел да се гарантира, че се посрещат основните потребности на най-уязвимите бежанци и че се повишават устойчивостта и самостоятелността на бежанците. Това следва да създаде условия за постепенно преминаване от зависимост от социално подпомагане към по-голяма самостоятелност и по-големи възможности за препитание.

В рамките на осигуряваната по линия на Механизма помощ за посрещане на основните потребности повече от 2,6 милиона бежанци получиха подкрепа, която им позволява да живеят достойно. От края на 2016 г. по-голямата част от подкрепата се предоставя чрез Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (МСЗИО), която е хуманитарна програма за социално подпомагане, осигуряваща ежемесечна сума в брой чрез система за дебитни карти, като уязвимите бежанци бенефициери вече са повече от 1,5 милиона[36]. По линия на втория транш от Механизма за тази водеща програма беше отпуснато финансиране в размер на 500 милиона евро, което понастоящем се изпълнява от Международната федерация на дружествата на Червения кръст и Червения полумесец (от април 2020 г.). Продължаването на подкрепата в рамките на МСЗИО е гарантирано до първото тримесечие на 2023 г. благодарение на допълнителни средства в размер на 400 милиона евро, предоставени извън Механизма и одобрени от бюджетния орган през юли 2020 г. като част от споменатия по-горе коригиращ бюджет, и още 325 милиона евро, за които бе поет ангажимент в края на 2021 г. в рамките на допълнителния пакет от 3 милиарда евро за периода 2021—2023 г.[37]

По линия на втория транш Комисията сключи договор с Министерството на семейството и социалните услуги за предоставяне на преки безвъзмездни средства в размер на 245 милиона евро, с които следва да се даде възможност за осигуряване на ежемесечна финансова помощ, съпоставима със социалното подпомагане, предоставяно на най-уязвимите бежанци съгласно турската система за социална сигурност, т.е. допълнителната МСЗИО (Д-МСЗИО). След подготвителната фаза плащанията към бенефициерите започнаха през юли 2021 г. и ще продължат поне до средата на 2022 г. Проектът се провежда успоредно с МСЗИО и осигурява подкрепа за домакинства със самотни родители, възрастни хора и лица с увреждания и тежки увреждания. Делегацията на Съюза и служителите от местния офис на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ (ECHO) провеждат редовни

[36] От юли 2021 г. най-уязвимите бенефициери от МСЗИО (а именно самотни родители, домакинства с един или повече членове с увреждания, домакинства, оглавявани от възрастни хора) бяха прехвърлени към финансираната от ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ допълнителна МСЗИО (Д-МСЗИО). През април 2022 г. по Д-МСЗИО бяха подпомогнати 363 419 бенефициери.

[37] https://www.europarl.europa.eu/news/bg/press-room/20200706IPR82727/meps-approve-EU585-million-to-support-syrian-refugees-in-neighbouring-countries

заседания, за да се координира паралелното изпълнение на МСЗИО и Д-МСЗИО.

На бежанците продължава да се осигурява допълнителна социално-икономическа подкрепа с профил, който ще им помогне да получат достъп до пазара на труда. Тази подкрепа има за цел да се увеличи пригодността за заетост на бежанците и да се осигурят професионално обучение и обучение за придобиване на умения, езиково обучение, професионално ориентиране, обучение на работното място и опростяване на процеса на издаване на разрешителни за работа, за да бъдат подпомогнати както сирийските бежанци, така и приемните общности. На стартиращите предприятия на сирийски бежанци и на хора от приемните общности, както и на съществуващите предприемачи се предоставят малки суми безвъзмездни средства за предприемачи и обучение по предприемачество, като това се извършва в сътрудничество с турската Организация за развитие на малките и средните предприятия (KOSGEB) и Турската банка за развитие и инвестиции (TKYB). С друг проект, понастоящем изпълняван от Световната банка, се подпомага разработването и прилагането на модел на социално предприемачество под ръководството на жени, за да се осигури устойчива дейност, която да генерира доходи както на уязвимите сирийски жени бежанци, така и на турските жени. Други два проекта са насочени към подпомагане на заетостта в селското стопанство. Проектите следва да продължат най-късно до средата на 2025 г.

Управление на миграцията

По линия на първия транш на Механизма в тази приоритетна област бяха финансирани два проекта с общ размер от 80 милиона евро.

С първия от тях беше предоставена подкрепа от ЕС за увеличаване на капацитета на турската брегова охрана да провежда операции по търсене и спасяване. Вторият проект бе насочен към осигуряването на подкрепа за Генералната дирекция за управление на миграцията (ГДУМ) в областта на управлението на връщанията от ЕС. И двата проекта са приключили.

Аспекти, свързани с равенството между половете, в проектите по линия на Механизма

Комисията се ангажира с изпълнението на Плана за действие на ЕС относно равенството между половете III „Заедно по пътя към равен по отношение на половете свят за периода 2021—2025 г.“[38] за засилване на равенството между половете и овластяване на жените във външните действия на ЕС. В този контекст насърчаването, защитата и спазването на правата на човека за жените и момичетата, равенството между половете и овластяването на жените и момичетата са водещи приоритети и цели на ЕС, които направляват интервенциите на Механизма.

По-конкретно хуманитарното направление на Механизма се управлява съгласно политиката на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ от 2013 г. в областта на равенството между половете, озаглавена „Равенството между половете в областта на хуманитарната помощ: различни нужди, адаптирана подкрепа“. Това означава, че от партньорите се очаква да извършват анализ

[38] https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join-2020-17-final_bg.pdf

на равенството между половете в началото на дадена програма, да адаптират проекта на програмата и нейното изпълнение в зависимост от различните рискове и възможности, пред които са изправени групите от различните полове, и да докладват за резултатите, представяйки разбити по пол данни.

В резултат на това въпросите, свързани с равенството между половете, се вземат под внимание при всички проекти по Механизма и принципът на равенство между половете е интегриран в проектите. В рамките на хуманитарното направление беше въведен показател за пол и възраст (GAM). Интервенциите на Механизма се проектират по такъв начин, че да насърчават предоставянето на равни възможности за мъжете и жените, момчетата и момичетата. За целите на мониторинга се събират разбити по пол данни. С преработената рамка за резултатите, която започна да се прилага през 2020 г., данните от всички съответни показатели (76 на брой) продължават да се разбиват по пол, както са отчетени в двугодишните мониторингови доклади за Механизма. Интегрирането на принципа на равенство между половете се съчетава със специфични действия, разработени, за да се гарантира напредък в тази област. В рамките на Механизма се работи с партньори по изпълнението, които имат солиден опит с този подход и разполагат с капацитет за водене на диалог с турските органи. Сред тях са Фондът на ООН за децата (УНИЦЕФ), ООН — Жени, и Международната организация на труда (МОТ).

Като специфичен принос към правата, свързани със сексуалното и репродуктивно здраве, в рамките на Механизма беше надмината целта по отношение на консултациите в областта на пренаталните грижи. Общо 97 % от жените бежанки са получили една или повече консултации в областта на пренаталните грижи, като повечето от тях са получили три или повече консултации. Освен това от 2018 г. процентът на жените, които са получили поне една консултация в областта на постнаталните грижи непосредствено след раждане, се е увеличил с 50 % благодарение на подкрепата по линия на Механизма, докато делът на жените бежанки в репродуктивна възраст, които сигнализират за неудовлетворени потребности от услуги в областта на репродуктивното здраве, е намалял с 18 %. Здравните услуги за бежанци се предоставят по проекта SIHHAT, по който се управляват около 180 здравни центрове за мигранти в Турция.

5. Мониторинг и оценка

По своя замисъл системата за мониторинг и оценка на Механизма следва да бъде въведена постепенно и да се подобрява непрекъснато.

Мониторинг

Рамката за резултатите, постигнати чрез Механизма, отразява стратегическата рамка на самия Механизъм, както и действията, изпълнени по линия на Механизма, и техните логически рамки. Най-новите рамка за резултатите и теория за промяната на Механизма бяха представени на Ръководния комитет на Механизма през декември 2021 г. Постиженията в рамките на Механизма продължиха да бъдат отчитани на всеки две години в изчерпателния мониторингов доклад за Механизма. Последният доклад,

обхващащ периода до юни 2021 г., може да бъде намерен на уебсайта на ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“[39].

При изпълнението на задачите за мониторинг и отчитане на Механизма Комисията продължава да получава подкрепа от екип за техническа помощ (SUMAF[40]).

До края на декември 2021 г. бяха приключени 193 мисии за мониторинг: бяха проведени шест мисии за ориентиран към резултатите мониторинг, 72 мисии за техническа помощ и 115 проверки/мисии за мониторинг на място; 65 % от тези мисии бяха съсредоточени върху договори под пряко управление.[41]

Мониторингът на действия, финансирани по линия на плановете за изпълнение на хуманитарни дейности, беше предприет от служителите на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ на място в Турция и от регионалното бюро на генералната дирекция в Аман, както и чрез посещения за мониторинг от страна на служители от централния офис. До края на февруари 2021 г. бяха приключени 90 мисии за мониторинг.

[39] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_bg

[40] Техническа помощ в подкрепа на мониторинга на действия, финансирани по линия на Механизма за бежанците в Турция — IPA/2018/393-877

[41] Кумулативни стойности от 2017 г.

Оценка

Стратегическа междинна оценка

Стратегическата междинна оценка на Механизма обхвана периода на планиране, проектиране и изпълнение на първия транш — от неговото създаване в края на 2015 г. до началото на 2021 г., когато приключи оценката. В цялостния преглед на оценката се посочва уникалният характер на Механизма по отношение на мащаба и обхвата му, както и бързото му мобилизиране, благодарение на което до голяма степен се посрещат нуждите на бежанците. Чрез него се допринесе значително за посрещането на основните нужди на бежанците и се даде възможност за по-бързо разрастване на здравните и образователните услуги от страна на правителството, отколкото би било възможно иначе. С оценката се установи, че в рамките на Механизма се осъществява добра съвместна работа с правителствени партньори, въпреки че условията понякога представляват предизвикателство, както и че той може да се счита за модел за осъществяване на дейности с бежанци, демонстриращ практическа подкрепа и солидарност с бежанците в Турция. Също така се установи, че макар и до голяма степен преминаването от спешна помощ към помощ за развитие да беше гладко, несигурността по отношение на бъдещото финансиране засегна способността за ефективно планиране. В доклада се заключава, че са необходими допълнителни действия, за да се достигне до някои бежанци, при които вероятността за получаване на помощ е най-малка, и се препоръчва да се увеличи достъпът до услуги за бежанци с ограничен достъп, както и да се предприемат мерки за смекчаване на социалното напрежение за бежанците. Освен това докладът включва кратък общ преглед, както и раздел, посветен на отговора на кризата с COVID-19 в рамките на Механизма. Докладът беше представен на Ръководния комитет на Механизма през юни 2021 г. и на широката общественост на мероприятие в началото на месец юли. Подробности за оценката може да бъдат намерени на електронната препратка по-долу:

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/strategic-mid-term-evaluation-facility-refugees-turkey-2016-201920_bg

6. Одит

След публикуването на Специалния доклад на Европейската сметна палата (ЕСП) относно Механизма[42] през ноември 2018 г. Комисията продължи да изпълнява отправените в него препоръки. Постигнат е добър напредък по всички препоръки,

[42] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_BG.pdf

особено що се отнася до разработването на стратегия за преход, взаимното допълване на инструментите, мобилизирани по линия на Механизма, и намаляването на непреките разходи за подкрепа.

7. Комуникация и видимост

Комуникационната стратегия от 2017 г. продължава да бъде общата рамка за комуникационните дейности, насочени към популяризирането на финансираните чрез Механизма действия.

По CNNTurk бяха излъчени няколко телевизионни епизода, озаглавени New Beginning („Ново начало“), в които бяха представени десет различни човешки истории наред с проекти по линия на Механизма. Епизодите бяха качени в канала на делегацията на ЕС в YouTube със субтитри на английски и също са достъпни като плейлиста. Беше проведено количествено проучване, за да се оцени общественото възприятие (включително това на бежанците) по отношение на подкрепата от ЕС за бежанците в Турция. Благодарение на хуманитарната помощ от ЕС по линия на Механизма заедно с неговите партньорски организации бяха създадени и разпространени различни комуникационни продукти, насочени към публиката в ЕС и в Турция, включително осем видеоклипа, три местни съобщения за медиите, които доведоха до медийно отразяване в Турция, и една статия в блог.

Мероприятия и церемонии

По повод Световния ден на бежанците секретариатът на Механизма организира едноседмичен онлайн филмов фестивал, в който участваха филми, посветени на живота на бежанците. В тях се разглеждат различни аспекти от живота на бежанците; например пътуването, за да се установят на нови и досега чужди за тях места, пречките и препятствията, пред които са изправени в процеса на изграждане на новия си живот, докато същевременно се стремят да запазят идентичността си в новата държава, както и опита им в изграждането на нови взаимоотношения и поемането на нови предизвикателства. Филмите бяха налични за стрийминг в цяла Белгия от 20 до 26 юни 2021 г., като сред тях имаше документални филми и игрални продукции, в това число късометражни, среднометражни и пълнометражни филми.[43] Успоредно с това делегацията на ЕС в Анкара организира мероприятие, на което бяха прожектирани видеоклипове на кулата Галата в Истанбул. Видеозаписите от това мероприятие, както и рекламата на филмовия фестивал, бяха представени в каналите на социалните медии на делегацията на ЕС и ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“.

В няколко града бяха организирани мероприятия и мисии, на които присъстваха ръководителят и заместник-ръководителят на делегацията на ЕС, както и ръководителят на операциите. Освен това партньорите по изпълнението проведоха различни мероприятия и създадоха истории, видеоклипове и публикации. Сред тях бяха церемония по засаждането на дървета в училище, изградено със средства от ЕС, церемония по предоставянето на линейки на Министерството на здравеопазването, видеоклипове, създадени по линия на проекта SIHHAT, както и истории, посветени на

[43] https://unheardstories.eu/

проекти по линия на Механизма, изготвени от Банката за развитие на Съвета на Европа (СЕВ), *Международната федерация на дружествата на Червения кръст* и Червения полумесец (IFRC), Програмата на ООН за развитие (ПРООН), Световната банка и други партньори. Историите бяха публикувани от партньорите по изпълнението в техните канали в социалните медии и бяха споделени от делегацията на ЕС.

Медийно присъствие

По повод конференцията за Сирия, проведена през 2021 г., беше организирана кампания в социалните медии, която включваше видеоклипове, посветени на секторите в рамките на Механизма, както и предаване на живо във Facebook и Twitter на английски и турски език. Бяха създадени пет видеоклипа, посветени на пет сектора в рамките на Механизма, които бяха споделени в профили в социалните медии. Освен това на уебсайта на делегацията на ЕС бяха публикувани две истории на тема здравни услуги и строеж на болници.

През януари 2022 г. в Турция, Германия, Италия, Швеция, Турция, Португалия и Полша беше проведена широкомащабна цифрова кампания #PowerToBe с цел да се представи Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (МСЗИО). Кампанията беше осъществена в социалните медии, но в нея участваха и инфлуенсъри, микроинфлуенсъри и партньори в областта на връзките с обществеността/медийни партньори.

8. Заключение и следващи стъпки

През 2021 г. бе постигнат значителен напредък в прилагането на Механизма. Целият оперативен пакет на Механизма беше възложен и над 4,6 милиарда евро бяха изплатени. Механизмът продължи да осигурява така необходимата помощ за бежанците и приемните общности в Турция.

Следващите стъпки включват:

- *Продължаване на ефективното изпълнение на всички проекти в полза на бежанците и приемните общности в съответствие с принципите на добро финансово управление;*
- *Проследяване и прилагане на отправените в междинната оценка препоръки;*
- *Продължаване на разгръщането на свързаните с Механизма комуникационни дейности;*
- *Организиране на заседания на Ръководния комитет през пролетта и есента на 2022 г.;*
- *Програмиране и прилагане на допълнителна подкрепа за бежанците и приемните общности в Турция с цел да се гарантира устойчивостта на постиженията в рамките на Механизма.*